

**แนวทางการพัฒนาการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน
ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา**

**Guidelines for Developing Relationship Management between Educational
Institutions and Communities under the Primary Education
Service Area Office**

ลัดดาวรรณ ทศนุรักษ์*

Latdawan Thatsanurak

ชาญชัย วงศ์สิริสวัสดิ์

Chanchai Wongsirasawat

อรสา จรูญธรรม

Orasa Charoontham

สาขาวิชาวัตกรรมการบริหารการศึกษา

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

Program in Educational Administrative Innovation,

Faculty of Education, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage

Corresponding author, e-mail: phraolatdawan@gmail.com*

วันที่รับบทความ (Received): 11 กุมภาพันธ์ 2568

วันที่แก้ไขบทความ (Revised): 24 กุมภาพันธ์ 2568

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted): 6 มีนาคม 2568

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) เพื่อศึกษาระดับสภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นของการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา 2) เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน ภูมิภาค กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จำนวน 400 คน ซึ่งผู้วิจัยศึกษาข้อมูลประชากร คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จำนวน 230,495 คน และกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการกำหนดตัวอย่าง กรณิทราบจำนวนประชากรของยามาน จากนั้นจึงใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified sampling) โดยนำจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณได้กลุ่มตัวอย่าง 399.31 คน ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และเพื่อลดความคลาดเคลื่อนทางสถิติ ผู้วิจัยจึงกำหนดกลุ่มตัวอย่างเป็น 400 คน มาแบ่งสัดส่วนโดยจำแนกตามภูมิภาค

ผลจากการวิจัยพบว่า 1) ระดับสภาพที่เป็นอยู่ของการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พบว่าอยู่ในระดับมาก ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วม ด้านการให้บริการชุมชน ด้านการสนับสนุนกิจกรรมในสถานศึกษาและด้านการประชาสัมพันธ์ สภาพที่ควรจะเป็นของการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน

ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วม ด้านการให้บริการชุมชน ด้านการสนับสนุนกิจกรรมในสถานศึกษาและด้านการประชาสัมพันธ์ 2) ศึกษาความต้องการจำเป็นของการสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พบว่า ความต้องการจำเป็น มากที่สุด คือ ด้านการประชาสัมพันธ์ ความต้องการจำเป็นรองลงมา คือ ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วม ด้านการให้บริการชุมชน ด้านการสนับสนุนกิจกรรมในสถานศึกษา ตามลำดับ

คำสำคัญ: การบริหารความสัมพันธ์กับชุมชน, การบริหารความสัมพันธ์กับชุมชน, การบริหารอย่างมีส่วนร่วม

Abstract

This research aims to: 1) Study the current state and the desired state of the management of relationships between schools and communities in schools under the Primary Education Service Area Office; and 2) Investigate the needs for building relationships between schools and communities in schools under the Primary Education Service Area Office, categorized by gender, age, highest education level, position, work experience, and region. The sample group used in this study consisted of 400 school administrators and teachers from schools under the Primary Education Service Area Office. The researcher studied the population data of school administrators and teachers in schools under the Primary Education Service Area Office, totaling 230,495 people. The sample size was determined using the Yamane formula, and a stratified random sampling method was employed, with a sample size of 399.31 people at a 95% confidence level. To reduce statistical errors, the researcher adjusted the sample size to 400 people, proportionately categorized by region.

The research findings revealed that 1) the current state of managing the relationship between schools and communities in the Primary Educational Service Area Office was rated highly in all four areas: community involvement, community service, support for school activities, and public relations. The desired state of managing the relationship between schools and communities was rated highest in all four areas: community involvement, community service, support for school activities, and public relations.

Keywords: Community relationship management, community engagement, participatory management.

บทนำ

ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ที่เน้นการกระจายอำนาจ โดยเฉพาะอำนาจการบริหารและการจัดการในด้านต่างๆ ได้นำไปสู่การผลักดันให้ทุกประเทศต้องเกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในองค์กรระดับต่างๆ รวมถึงองค์กรทางการศึกษา ประเทศไทยได้มีความพยายามที่จะเปลี่ยนแปลงการบริหารการศึกษาจากการรวมอำนาจเข้าสู่ส่วนกลางให้กระจายอำนาจไปสู่หน่วยปฏิบัติ ดังจะเห็นได้จากแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2559 ที่ได้กำหนดนโยบายการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาไว้ชัดเจน แต่ก็พบว่าไม่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้ มีความซ้ำซ้อนของการจัด

การศึกษาระดับจังหวัดและระดับอำเภอ ขาดความเป็นเอกภาพ ไม่สามารถใช้ทรัพยากรร่วมกันได้ประชาชนมีส่วนร่วมน้อยมาก ทำให้การจัดการศึกษาไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชนขาดความต่อเนื่อง รวมทั้งขาดการบูรณาการระหว่างการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์, 2544)

การจัดการศึกษาเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเป็นคนดีและมีคุณภาพของสังคมต้องอาศัยความร่วมมือจากองค์กรต่างๆ โดยเฉพาะชุมชน ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งในการที่ให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน เป็นแนวทางการบริหารตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 1 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 29 ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา) และยังสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ที่มีวิสัยทัศน์ว่า “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21” โดยมีการกล่าวถึงในยุทธศาสตร์ที่ 6 การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา เป้าหมายที่ 3 ความว่า ทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนและพื้นที่ ซึ่งมีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น จำนวนเครือข่ายการศึกษาที่มีศักยภาพและความพร้อมในการส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่เพิ่มขึ้น และจำนวนองค์กร สมาคม มูลนิธิหรือหน่วยงานอื่นที่เข้ามาจัดการศึกษาหรือร่วมมือกับสถานศึกษาทั้งของรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มขึ้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 มีเจตนารมณ์เพื่อสร้าง “การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของรัฐองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน” ตามมาตรา 54 วรรคสองกำหนดให้มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้รัฐองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนเข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินการด้านการศึกษาโดยรัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่างๆ ประกอบกับยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561–2580) มีประเด็นยุทธศาสตร์ (1) การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษาในทุกระดับทุกประเภทโดยส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากภาคเอกชนในการจัดการศึกษาและ (2) การส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมของภาครัฐภาคเอกชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นครอบครัวและชุมชนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างบรรทัดฐานที่ดีในสังคมการสร้างกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาทักษะของประชากรให้สอดคล้องกับความต้องการเปลี่ยนแปลงของโลกในอนาคต (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2564)

รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมระหว่างรัฐ องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น และเอกชน กรณีศึกษา 4 จังหวัด พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในแต่ละพื้นที่มีความแตกต่างกัน อันเนื่องมาจากความแตกต่างด้านบริบทพื้นที่ กลไกการมีส่วนร่วม ความร่วมมือ ประเด็นและความพร้อมที่แตกต่างกัน โดยแต่ละจังหวัดมีรูปแบบ กลไกและจุดเด่นที่แตกต่างกัน ผลจากการศึกษานี้แสดงให้เห็นถึง

การรวมตัวกันเป็นเครือข่ายในลักษณะของสภา สมัชชา และภาคีเครือข่าย การศึกษา โดยริเริ่มจากนอกระบบราชการด้วยจิตอาสาของกลุ่มที่มี การดำเนินการมาก่อน โดยมักเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาดำเนินการ ร่วมกับภาคประชาสังคม ภาคเอกชน ฯลฯ ในพื้นที่ จากนั้นจึงแสวงหาความร่วมมือ ความช่วยเหลือจากภาครัฐ โดยมีรูปแบบของการมีส่วนร่วม ดังนี้ 1. จังหวัดลำปาง มุ่งเน้น “การจัดการศึกษาที่มีความสอดคล้องกับบริบทพื้นที่และวิถีชีวิตของคน” มีการขับเคลื่อนประเด็นการศึกษาร่วมกันจากหลายภาคส่วน โดยมี “สมัชชาการศึกษานครลำปาง” ที่อิงรูปแบบการดำเนินงานมาจากสมัชชาสุขภาพจังหวัดลำปาง เป็นกลไกหลักในการดำเนินการ โดยอาศัยนักขับเคลื่อนจากสมัชชาสุขภาพมาช่วยดำเนินการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาอย่างมีส่วนร่วมใช้ทรัพยากรและทุน การขับเคลื่อนเชิงพื้นที่จากการเข้าร่วมโครงการของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคส่วนต่างๆ เช่น กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นผู้สนับสนุนงบประมาณ มีผู้ว่าราชการจังหวัด ให้การสนับสนุนการดำเนินงาน โดยองค์การบริหารส่วนจังหวัด สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อำเภอและตำบลเป็นกลไกสนับสนุน นอกจากนี้ยังมีมหาวิทยาลัยในพื้นที่ คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางและมหาวิทยาลัยสวนดุสิต ศูนย์การศึกษานอกที่ตั้งจังหวัดลำปาง ทำหน้าที่เป็นฝ่ายวิชาการ 2. จังหวัดชัยภูมิ มุ่งพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้าง “คนชัยภูมิ เป็นคนดีมีปัญญา พึ่งพาตนเองได้โดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง” โดยมี “สภาส่งเสริมการเรียนรู้และทักษะชีวิตเด็กและเยาวชนจังหวัดชัยภูมิ หรือ สรช.” เป็นกลไกหลัก และเชื่อมประสานพลังการขับเคลื่อนการมีส่วนร่วม ในการจัดการเรียนรู้ของจังหวัด โดยอาศัยนักขับเคลื่อนจากภาคประชาสังคม และเอกชนเป็นแกนหลัก ซึ่งมีการจัดเวทีและกิจกรรมเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง การขับเคลื่อนกิจกรรมและเวทีในพื้นที่ภาคเอกชนมีความโดดเด่นมากในการสนับสนุนการดำเนินงานต่างๆ แต่ยังมีความท้าทาย ในด้านการจัดตั้งกองทุนหรือการสรรหาแหล่งทุนเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ด้านกลไกสนับสนุนมีผู้ว่าราชการจังหวัดให้การสนับสนุน โดยการมีส่วนร่วมในพื้นที่มีองค์การบริหารส่วนจังหวัดรับอาสาเป็นแกนหลัก ร่วมกับภาคประชาสังคม และศึกษาธิการจังหวัดเข้ามามีส่วนร่วม ทั้งนี้ การมีส่วนร่วมยังเป็นความท้าทายในการแสวงหาความร่วมมือกับภาคส่วนต่างๆ เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาของพื้นที่ต่อไปในอนาคต 3. จังหวัดกาญจนบุรี มุ่งเป้าหมายในการพัฒนาคนและผู้เรียนรู้ “3 คุณ” คือ คุณภาพชีวิต คุณธรรม และคุณประโยชน์” โดยมี “สภาการศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี” ดำเนินการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ที่มี การดำเนินงานอย่างเข้มแข็งและมีรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีความเด่นชัด เนื่องจากผู้ขับเคลื่อนการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมในสภาการศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี ล้วนมาจากผู้ที่มีประสบการณ์ในการดำเนินการเชิงพื้นที่ ทั้งสมัชชาสุขภาพ ผู้นำองค์กรชุมชน ผู้นำท้องถิ่น ภาคประชาสังคม และนักวิชาการ ทำให้การขับเคลื่อนของจังหวัดกาญจนบุรีเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยยุทธศาสตร์การศึกษาของจังหวัดเป็นแนวทาง ขับเคลื่อนร่วมกัน นอกจากนี้สภาการศึกษาจังหวัดกาญจนบุรีเล็งเห็นว่า การดำเนินการของจังหวัดจำเป็นต้องอาศัยกองทุนหรือทรัพยากรในการดำเนินการเพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างต่อเนื่อง จึงมีการขอจดทะเบียนจัดตั้ง “สมาคมสภาการศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี” เพื่อเป็นกลไกรองรับ ในการขับเคลื่อนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ในขณะเดียวกัน สภาการศึกษาจังหวัดกาญจนบุรียังสรรหาแหล่งทุนในการดำเนินการจาก กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษาอีกด้วย ทำให้การดำเนินของ จังหวัดกาญจนบุรีสามารถช่วยเหลือเด็กนอกระบบและเด็กปฐมวัยในจังหวัดได้จำนวนมาก จังหวัดกาญจนบุรีได้มีการจัดกิจกรรมและสร้างเวทีของการมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง โดยอาศัยการมีส่วนร่วมและความร่วมมือจาก “8 เครือข่ายภาคประชาสังคม” ในพื้นที่ที่เชื่อมประสานถึงกันได้เป็นอย่างดี ทำให้การมีส่วนร่วมของจังหวัดมีความเข้มแข็ง รวมทั้งมีตำบล/อำเภอ องค์การบริหารส่วนตำบล ภาคเอกชน องค์การบริหารส่วนจังหวัด และ ผู้ว่าราชการจังหวัดให้การสนับสนุน

ทั้งยังมีมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี เป็นฝ่ายวิชาการในพื้นที่ด้วย 4. จังหวัดพังงา มุ่งจัด “การเรียนรู้อย่างมีความสุข” (Happiness Learning) เนื่องจากจังหวัดพังงามีบริบทไม่เหมือนจังหวัดอื่น จึงอาศัยจุดเด่นของจังหวัด คือ การเรียนรู้ด้วยการพัฒนาความสามารถพิเศษ ด้านดนตรีและศิลปะ เพื่อสร้างการเรียนรู้อย่างมีความสุข ในบรรดา 4 จังหวัดที่เป็นกรณีศึกษาจังหวัดพังงาถือว่าเป็นจังหวัดที่เพิ่งริเริ่มรวมตัวกันเพื่อ จัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โดยยังไม่มีชื่อภาคีเครือข่ายอย่างเป็นทางการ แต่ได้ริเริ่มจาก “ภาคีเครือข่ายการศึกษาจังหวัดพังงา” ซึ่งถือว่าเป็นจังหวัด ที่มีการเริ่มต้นได้เป็นอย่างดีโดยมีลักษณะเด่น คือ ริเริ่มด้วยคนที่มีประเด็นการขับเคลื่อนร่วมกันด้วย ทั้งนี้ได้อาศัยกลไกจากคณะอนุกรรมการพัฒนาการศึกษา ในคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัดเป็นแกนหลักในการขับเคลื่อน และเห็นความสำคัญในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของจังหวัดให้ภายใต้ ยุทธศาสตร์ “การเรียนรู้อย่างมีความสุข” โดยมีกองทุนพี่ร้อง ให้น้องได้เรียน เป็นกองทุนในการขับเคลื่อนเชิงพื้นที่ ซึ่งกองทุนนี้เองทำให้จังหวัดพังงา มีความได้เปรียบจังหวัดอื่น ด้วยการสร้างเวทีและกิจกรรมอย่างค่อยเป็นค่อยไป เนื่องจากเพิ่งเริ่มต้นดำเนินการ ในขณะที่เดียวกันก็สร้างการมีส่วนร่วมควบคู่กัน โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัด สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด องค์การบริหารส่วนจังหวัด เข้ามาให้การสนับสนุนอย่างเข้มแข็ง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2564)

การมีส่วนร่วมของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชนในการจัดการศึกษาในปัจจุบันพบว่า มีรูปแบบและความร่วมมือที่หลากหลาย แตกต่างกัน โดยรัฐมีนโยบายส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ในการจัดการศึกษา อย่างไรก็ตาม จากสภาพปัจจุบันสะท้อนให้เห็นว่า การสร้างการมีส่วนร่วมและความร่วมมือในการจัดการศึกษาดังกล่าวยังไม่ ประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ถึงแม้มีนโยบายหรือกฎหมาย หลายฉบับได้กำหนดให้มีการกระจายอำนาจในการจัดการศึกษา ให้สิทธิ หน้าที่ และอำนาจในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา แต่ยังประสบปัญหาและอุปสรรคในทางปฏิบัติ สำหรับการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ถึงแม้จะสามารถจัดการศึกษาได้ครอบคลุมทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย แต่ก็ยังไม่สามารถจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามเป้าหมายการศึกษาได้ โดยเฉพาะเด็ก เยาวชน ประชาชนในท้องถิ่น ยังคงมีความต้องการโอกาสทางการศึกษาอย่างเสมอภาคเท่าเทียมทั่วถึง หากแต่ท้องถิ่นยังมีข้อจำกัดและอุปสรรคบางประการ เช่น เอกภาพในการจัดการศึกษา ความอิสระ ความคล่องตัวในการบริหารจัดการ โครงสร้างการบริหารยังไม่มีอิสระและประสิทธิภาพในการบริหารจัดการศึกษาเพื่อท้องถิ่น รวมทั้งงบประมาณเพื่อการจัดการศึกษา ซึ่งในบางท้องถิ่นให้ความสำคัญแตกต่างกัน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2564)

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนโดยยึดหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และส่งเสริมแนวทางการพัฒนาการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน โดยยึดหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เพื่อนำข้อมูลและแนวทางในการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ที่ได้รับมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาและจัดการศึกษา โดยการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

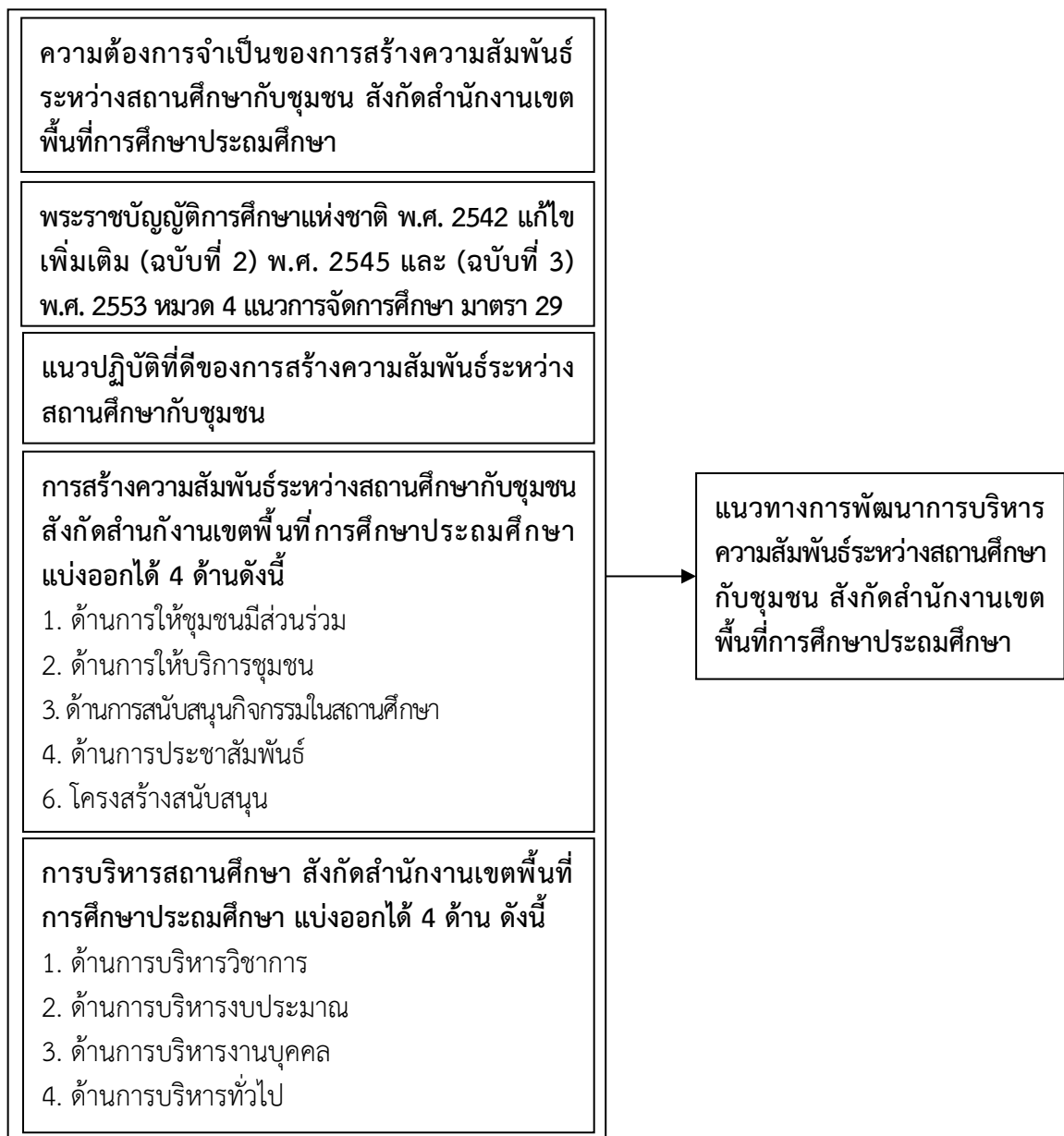
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับสภาพที่เป็นอยู่ และสภาพที่ควรจะเป็นของการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน จากแนวคิดของ รณกร ไข่นาค, ประยูร แสงใส และพระครูกิตติญาณวิสิฐ (2562), ปฎิภาณ ศาสตร์อำนวย (2561), อนวัช รัชสรรค์ และพนมพร จันทระปัญญา (2561), นพภัสสร เลิศยศอนันต์, รองศาสตราจารย์ ดร.สุเทพ เมย์ไธสง และดร.กุศล ศรีสารคาม (2560), ศราวุธ ความวัลย์ (2560) ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2560), ปัญญา วงศ์คุณทรัพย์ (2559), วราภรณ์ นงนุช (2555), ทักษิณ ผ่องสวัสดิ์ (2555), ส่วนศึกษาการบริหาร สถานศึกษา โดยวิเคราะห์จากแนวคิดของ กระทรวงศึกษาธิการ (2552), ส่วนศึกษาการบริหารสถานศึกษา โดยวิเคราะห์จากแนวคิดของ กระทรวงศึกษาธิการ 9 (2552) และปรับปรุงแก้ไขใช้เป็นแนวทางในการสร้าง กรอบแนวคิดในการดำเนินการวิจัยสามารถสรุปได้ดังภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาได้ดำเนินการตามหัวข้อ ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา จำนวน 230,495 คน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2566)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จำนวน 400 คน ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการกำหนดตัวอย่าง กรณิทรานจำนวน ประชากรของยามาเน (Yamane, 1973)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบประเมินความต้องการจำเป็น ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบประเมินชนิดตรวจสอบรายการ จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 สภาพที่เป็นอยู่ และสภาพที่ต้องการให้เป็นของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของ Likert (1987)

ตอนที่ 3 สภาพที่เป็นอยู่ และสภาพที่ต้องการให้เป็นของการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของ Likert (1987)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เพื่อขอเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

3.2 ผู้วิจัยส่งหนังสือขอเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยให้โรงเรียนที่สุ่มตัวอย่างมาได้ เพื่อให้ครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทางไปรษณีย์ พร้อมกันนี้ได้แนบบแบบประเมินออนไลน์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยใช้แพลตฟอร์ม Google Forms โดยครูสามารถตอบแบบประเมินได้โดยการสแกน QR Code

3.3 ผู้วิจัยรวบรวม และติดตามแบบประเมินทางออนไลน์จนครบตามจำนวนที่กำหนด

3.4 นำแบบประเมินที่ได้รับการตอบกลับมาทำการตรวจสอบความสมบูรณ์เพื่อนำไปวิเคราะห์และแปลผลข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบข้อคำถาม และวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบประเมิน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และ ตำแหน่ง ด้วยการหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ

4.2 วิเคราะห์สภาพที่เป็นอยู่ และสภาพที่ต้องการให้เป็นของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน และการบริหารสถานศึกษา ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ในการแปลผลค่าเฉลี่ยของข้อมูลตามเกณฑ์ของ Best (1977) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	4.51 - 5.00	แปลว่า มีสภาพที่เป็นอยู่/สภาพที่ต้องการให้เป็นมากที่สุด
-----------	-------------	---

ค่าเฉลี่ย	3.51 - 4.50	แปลว่า มีสภาพที่เป็นอยู่/สภาพที่ต้องการให้เป็นมาก
-----------	-------------	---

ค่าเฉลี่ย	2.51 - 3.50	แปลว่า มีสภาพที่เป็นอยู่/สภาพที่ต้องการให้เป็นปานกลาง
-----------	-------------	---

ค่าเฉลี่ย	1.51 - 2.50	แปลว่า มีสภาพที่เป็นอยู่/สภาพที่ต้องการให้เป็นน้อย
-----------	-------------	--

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 แปลว่า มีสภาพที่เป็นอยู่/สภาพที่ต้องการให้เป็นน้อยที่สุด

4.3 การประเมินความต้องการจำเป็นของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน และการบริหารสถานศึกษา โดยกำหนดความแตกต่างระหว่างสภาพที่เป็นอยู่กับสภาพที่ต้องการให้เป็นตามขั้นตอนแล้วเรียงลำดับของผลต่างของคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย โดยใช้วิธี Modified Priority Needs Index ($PNI_{modified}$) โดยการหาค่าผลต่างระหว่างสภาพที่ต้องการให้เป็น (I) และสภาพที่เป็นอยู่ (D) โดย $(I - D)$ แล้วหารด้วยค่าสภาพที่เป็นอยู่ (D) เพื่อถ่วงน้ำหนักก่อนที่จะมีการจัดเรียงลำดับความสำคัญ (สุวิมล ว่องวาณิช, 2558) สูตรการคำนวณดังนี้

$$PNI_{modified} = \frac{(I - D)}{D}$$

โดย $PNI_{modified}$ หมายถึง ดัชนีอันดับความต้องการจำเป็น

D (Degree of success) หมายถึง ระดับสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน

I (Importance) หมายถึง ระดับสภาพที่ต้องการให้เป็น

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปผล ได้ดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 400 คน พบว่า เป็นเพศหญิง จำนวน 242 คน คิดเป็นร้อยละ 60.50 และเป็นเพศชายจำนวน 158 คน คิดเป็นร้อยละ 39.50

ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0.00 ระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 214 คน คิดเป็นร้อยละ 53.50 ระดับการศึกษาปริญญาโท จำนวน 186 คน คิดเป็นร้อยละ 46.50 ระดับการศึกษาปริญญาเอก จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0.00

ตำแหน่งครู จำนวน 400 คน คิดเป็นร้อยละ 100

ประสบการณ์การทำงานต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 4.75 ประสบการณ์การทำงาน 6 - 15 ปี จำนวน 190 คน คิดเป็นร้อยละ 47.50 และประสบการณ์การทำงาน 16 ปีขึ้นไป จำนวน 191 คน คิดเป็นร้อยละ 47.75

แบ่งสัดส่วนโดยจำแนกตามภูมิภาค จำนวน 400 คน พบว่า ภาคกลาง จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 ภาคตะวันออก จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 7.50 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 165 คน คิดเป็นร้อยละ 41.25 ภาคเหนือ จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00 ภาคตะวันตก จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 5.75 และภาคใต้ จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 15.50

2. ระดับสภาพที่เป็นอยู่ และสภาพที่ควรจะเป็นของการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประถมศึกษา ปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงระดับสภาพที่เป็นอยู่ และสภาพที่ควรจะเป็นของการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ที่	การบริหารความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษา	สภาพที่เป็นอยู่			สภาพที่ควรจะเป็น		
		N = 400		แปลผล	N = 400		แปลผล
		$\bar{x}$	SD		$\bar{x}$	SD	
1	ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วม	4.26	0.69	มาก	4.76	0.43	มากที่สุด
2	ด้านการให้บริการชุมชน	4.24	0.75	มาก	4.72	0.45	มากที่สุด
3	ด้านการสนับสนุนกิจกรรมในสถานศึกษา	4.25	0.75	มาก	4.69	0.46	มากที่สุด
4	ด้านการประชาสัมพันธ์	4.21	0.78	มาก	4.74	0.44	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับสภาพที่เป็นอยู่ และสภาพที่ควรจะเป็นของการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พบว่า สภาพที่เป็นอยู่ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สภาพที่ควรจะเป็น พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วม ด้านการให้บริการชุมชน ด้านการสนับสนุนกิจกรรมในสถานศึกษา ด้านการประชาสัมพันธ์ และสภาพที่ควรจะเป็น ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สภาพที่ควรจะเป็น พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วม ด้านการให้บริการชุมชน ด้านการสนับสนุนกิจกรรมในสถานศึกษา ด้านการประชาสัมพันธ์

3. ศึกษาความต้องการจำเป็นของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ตารางที่ 2 แสดงความต้องการจำเป็นของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ที่	ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วม	ความต้องการจำเป็น	
		PNI	ลำดับ
1	ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วม	0.12	2
2	ด้านการให้บริการชุมชน	0.11	3
3	ด้านการสนับสนุนกิจกรรมในสถานศึกษา	0.10	4
4	ด้านการประชาสัมพันธ์	0.13	1

จากตารางที่ 2 ความต้องการจำเป็นของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พบว่า ครูในสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มีความต้องการจำเป็นต่อการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ($PNI_{modified} = 0.12$) โดยด้านที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 คือ ด้านการประชาสัมพันธ์ ($PNI_{modified} = 0.13$) ลำดับที่ 2 คือ ด้านการ

ให้ชุมชนมีส่วนร่วม ($PNI_{\text{modified}} = 0.12$) ลำดับที่ 3 คือ ด้านการให้บริการชุมชน ($PNI_{\text{modified}} = 0.11$) และลำดับที่ 4 คือ ด้านการสนับสนุนกิจกรรมในสถานศึกษา ($PNI_{\text{modified}} = 0.10$)

อภิปรายผลการวิจัย

1. ระดับสภาพที่เป็นอยู่ของการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พบว่าอยู่ในระดับมาก ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วม ด้านการให้บริการชุมชน ด้านการสนับสนุนกิจกรรมในสถานศึกษาและด้านการประชาสัมพันธ์ สภาพที่ควรจะเป็นของการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วม ด้านการให้บริการชุมชน ด้านการสนับสนุนกิจกรรมในสถานศึกษาและด้านการประชาสัมพันธ์ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการจัดการศึกษาที่จะเกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อผู้เรียนพร้อมกับสร้างผู้เรียนให้เป็นคนดี มีคุณภาพ นั้นต้องอาศัยความร่วมมือ จากองค์กรต่างๆ โดยเฉพาะชุมชน ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งในการที่ให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน เป็นแนวทางการบริหารตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 1 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 29 ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน จึงส่งผลให้ระดับสภาพที่เป็นอยู่ของการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พบว่าอยู่ในระดับมาก และระดับสภาพที่ควรจะเป็นของการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน อยู่ในระดับมาก และมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมระหว่างรัฐ องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น และเอกชน กรณีศึกษา 4 จังหวัด ได้แก่ 1. จังหวัดลำปาง มุ่งเน้น “การจัดการศึกษาที่มีความสอดคล้อง กับบริบทพื้นที่และวิถีชีวิตของคน” 2. จังหวัดชัยภูมิ มุ่งพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้าง “คนชัยภูมิ เป็นคนดีมีปัญญาพึ่งพาตนเองได้โดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง” โดยมี “สภาส่งเสริมการเรียนรู้และทักษะชีวิตเด็กและเยาวชนจังหวัดชัยภูมิ หรือ สรช.” 3. จังหวัดกาญจนบุรี มุ่งเป้าหมายในการพัฒนาคน และผู้เรียนสู่ “3 คุณ” คือ คุณภาพชีวิต คุณธรรม และคุณประโยชน์” โดยอาศัยยุทธศาสตร์การศึกษาของจังหวัดเป็นแนวทาง ขับเคลื่อนร่วมกัน 4. จังหวัดพังงา มุ่งจัด “การเรียนรู้อย่างมีความสุข” (Happiness Learning) จัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โดยยังไม่มีชื่อภาคีเครือข่ายอย่างเป็นทางการ แต่ได้ริเริ่มจาก “ภาคีเครือข่ายการศึกษาจังหวัดพังงา” (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2564)

2. จากผลการประเมินความต้องการจำเป็นของแนวทางการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็นลำดับ 1 คือ ด้านการประชาสัมพันธ์ ($PNI_{\text{modified}} = 0.13$) รองลงมาคือ ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วม ($PNI_{\text{modified}} = 0.12$) สอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจนา สิงห์มณี (2553) ได้ศึกษาการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมพระราชทานนายาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 พบว่า 1. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียน

มัธยมพระราชทานนายาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมาก 5 ด้าน เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นๆ ด้านการเป็นผู้นำ และให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน ด้านเกี่ยวกับคณะกรรมการโรงเรียนด้านการให้บริการชุมชน และอยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน คือ ด้านการได้รับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน 2. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมพระราชทานนายาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 จำแนกตามสภาพของครูกับคณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองนักเรียน โดยรวมและรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านการประชาสัมพันธ์ โรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูมีบทบาทมากกว่าคณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองนักเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัยในครั้งนี้

ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรสร้างความเข้าใจและให้ความสำคัญกับทุกด้านของการบริหาร ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน เพื่อพัฒนาระดับสภาพที่เป็นอยู่ของการบริหารความสัมพันธ์ ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ให้อยู่ในระดับมากที่สุด เพื่อการพัฒนาคุณภาพการบริหารอย่างมีส่วนร่วม อย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเกี่ยวกับการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนในตัวแปรอื่นๆ ที่มีความเกี่ยวข้องต่อการศึกษา เช่น ผู้เรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ฯลฯ

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลที่เป็นเลิศของผู้บริหารเกี่ยวกับการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน

2.3 ควรศึกษาปัจจัยด้านทักษะผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลที่เป็นเลิศของสถานศึกษา

บรรณานุกรม

- ทัชชัย ผ่องสวัสดิ์. (2555). การศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน ของโรงเรียนในจังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17. *งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา*.
- นพภัสสร เลิศยศอนันต์, สุเทพ เมย์ไธสง และกุลศร ศรีสารคาม. (2560). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา จังหวัดร้อยเอ็ด. *วารสารมหาวิทยาลัย มหาภูมิพลราชวิทยาลัยวิทยาเขตร้อยเอ็ด*. 7 (1) : 24-34.
- ปัญญา วงศ์คุณทรัพย์. (2559). *การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนของโรงเรียนวัดวังเปิด สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต)*. ชลบุรี. มหาวิทยาลัยบูรพา. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://digital_collect.lib.buu.ac.th/dcms/files/57920536.pdf.

- ปฏิกาน ศาสตร์อำนวยการ, กาญจนา บุญภักดี และบุญจันทร์ สีสันต์. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 2. *วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม*. 17(1), 129–135.
- รณกร ไช่นาค, ประยูร แสงใส และพระครูกิตติญาณวิสิฐ. (2562). แนวทางการสร้างความสัมพันธ์ตามหลักพุทธบริหารการศึกษาระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ฯ*. 6(1), 130-144.
- วรารณ นงนุช. (2555). การศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนบ้านอ่างกระพงศ์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2. *วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต*. การบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศราวุธ ความวัลย์, กษพร นานาผล และดาวรรณ ถวิลการ. ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน: กรณีศึกษา โรงเรียนหนองพอกพัฒนาประชานุสรณ์ อำเภอนองพอก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3. *วารสารช่อพะยอม*. 28(1), 79-86.
- สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์. (2544). *การกระจายอำนาจการจัดการศึกษา*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.moe.go.th/main2/article/article-somsak/article-somsak08.htm>.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). *รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: กลุ่มพัฒนานโยบายด้านการมีส่วนร่วมและสมัชชาการศึกษาสำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.